

Itiner

	Táv	Szint	Jelzés
Salgótarján, vasútállomás	0	0	
Baglyas-kő várrom	2	38	Z
Pipis-hegy	4,9	188	Z, S
Czeberna-völgy	8,2	227	S
Kápolna-hegy	10,5	547	S, Z+, templom jel
Karancs, kilátó	11,4	601	templom jel, S, S ▲
Kis-Karancs nyereg	12	601	Z, P
Mizsere-árok	13,8	644	P
Siatorská Bukovinka vasútállomás	18,5	740	P
Sátorosbánya (Siatorská Bukovinka)	20	769	P
Macskakői kőbánya	23,3	983	P
Bukovinsky Potok	25	971	P, S
Somoskői vár	25,8	1037	Z
Somoskő, temető	26,3	1037	Z
Eresztvény GEO Park	27,8	1071	P+
volt Dornyai turistaház	28,9	1114	P+, P
Salgó-vár	30,1	1221	PL, P ▲
Boszorkánykő	30,8	1224	P ▲, PL
Salgótarján, Köztemető	34,5	1224	PL, P, P ▲
Pécs-kő	36,7	1458	P ▲
Szilvás	37,5	1491	S ▲, S
Salgótarján, vasútállomás	40,4	1491	K

Várak és vulkánok a Karancs-Medves vidékén

Salgótarján, vasútállomás	Baglyas-kő vár	Karancs (kód)
Bélyegzés	Bélyegzés a látogatóközpontban	
Siatorská Bukovinka /Sátorosbánya/ (fénykép)	Macskakői kőbánya (fénykép)	Somoskő vár
Petőfi-kunyhó (kód)	volt Dornyai turistaház (kód)	Salgó vár (kód)
Pécs-kő (kód)		Salgótarján, vasútállomás
		Bélyegzés

Név:

Lakcím:

E-mail vagy telefonszám:

Baglyaskó vár

Salgótarján belterületén, a városközponttól nyugatra, lakóházakkal övezett városrészen található a peremvulkáni maradványra épült Baglyaskó várának csekély maradványa. A terület már a késő bronzkorban is lakott volt. A két csúcs közötti hasadékat láva-bazalt töltötte ki, melyet azonban elődeink kibányásztak építési célra. A kisméretű vár alaprajzi elrendezése feltárás nélkül ma már nem állapítható meg. A várat, melynek pontos keletkezési idejét nem ismerjük – valószínűleg a tatárjárás után épülhetett-, a Kacsics nemzetség Illés (Hollókői) ága építette. Első említése 1310-ből való, amikor a Kacsics nembeli Péter fiai: Mihály, Péter, Leusták és Mikus, Csák Máté pártjára állva Somoskő, Hollókő és Sztrahora várakkal együtt Baglyaskó várat is Csák Máténak átadták.

Károly Róbert király azonban 1312-ben a rozgonyi csatában a lázadókat legyőzte, birtokaikat elvette, és azokat hűséges embereinek adományozta.

Így kapta meg 1324-ben királyi adományként a hűtlenségbe esett fiaktól elvett birtokokkal együtt "Castrum Boglas" -t a Kacsics nembeli Folkus ágból származó Szécsényi Tamás erdélyi vajda, akit a budai káptalan 1327-ben iktatott be a birtokba.

A várnak történelmünkben jelentősebb szerepe nem volt és a XV. században már nem is említik. A vár alatt lévő Baglyas község a XV. század közepén már Somoskő tartozéka volt. 1862-ben boltíves kapuja még látszott, de azóta még ez is elpusztult. Falmaradványait elbontották, a környező épületek építkezéseinél használták fel úgy, hogy nyoma is alig látható.

Salgó vár

A Kacsics nemzetség Illés-ágából származó Péter volt a birtokosa 1246-ban a vidéknek, melyet halála után testvére Simon bán, a Salgói család őse - aki részt vett Gertrúd királyné meggyilkolásában - , tőle fiai I. Miklós és Simon, 1327-ben pedig ezektől Illés és II. Miklós örökölt. A várat feltehetően I. Miklós építette a XIII. század második felében. Első okleveles említése 1331-ben történik, amikor az esztergomi káptalan előtt Becsei Imre részéről, a margitszigeti apácák, Orbán birtoknak Dobi Demeter salgói várnagy - "demetrio dicto Dobi Castellano de Salgou" - részére történt eladását tiltják. 1348-ban Salgói Miklós és Dénes birtoka majd egy 1387-ben kelt oklevél királyi várnak nevezi, melyet Zsigmond 1399-ben Szécsényi Kónya Miklós bán másodszülött fiának, Szécsényi Simon királyi főajtónállónak adományozott, aki felvette a Salgói nevet is. Halála után fia, Miklós örökölte a várat és uradalmát, de

erkölcstelen életmódja miatt Zsigmond király tőle elvette, és azt Szécsényi Lászlónak, Nógrád vármegye főispánjának adományozta. A cseh husziták vezére Giskra 1450-ben foglalta el Salgó várat, kitől 1460-ban Mátyás király vette vissza. A hagyomány szerint az ostrom során a király az arcán nyílveosztól megsebesült, amitől oly haragra gerjedt, hogy az elfoglalt szomszédos Zagyvafői várat földig rombolta.

Salgó vára 1470-ben Lévai Cseh László és Gúthi Országh Mihály nádor, majd pedig Szapolyai János nádor birtoka lett. János király 1527-ben Szobi Mihálynak és Werbőczy Istvánnak adományozta, ezután pedig 1542-ben örökösödési szerződés alapján Bebek Ferenc birtoka, melyet királyi engedéllyel 8000 forintért 1548-ban Derencsényi Farkasnak adott el. A török terjeszkedése következtében Salgó vára is végvár lett, aminek következtében helyreállították a védőműveket, megerősítették és megépítették az öregtorony alatti ötszögű bástyát. A török nem is váratott sokáig magára, 1554-ben Kara Hamza bég vezetésével megjelent a vár alatt. Mivel az ostrom nem látszott könnyűnek, a bég cselhez folyamodott. Katonáival faltörzseket vágatott ki, ezeket ágyúcsőformára faragtatta, majd keréktalpakra szerelve, ökörfogatokkal a környező hegyekre vontatta. Ezt követően a vár kapitányát, Ságiványi Simont a megadására felszólította. Rossz látási viszonyok következtében Ságiványi valódi ágyúnak nézte a fatörzseket, és ezért a várat feladta. Az 1593-ban megkezdődött 15 éves háború során Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf egymás után szabadították fel a felvidéki várakat, így Füleket is. Innen Prépostvári Bálint parancsnoksága alatt egy kisebb csapat - amelyben a költő Balassi Bálint is vitézkedett - indult Somoskő és Salgó visszafoglalására. Ostromra azonban nem került sor, mert felkerekedésének hírére a török mindkét várat ellenállás nélkül átadta. A salgói vár rövid időre Balassi birtoka lett. Ezután a vár hadi jelentősége megszűnt, kijávitásával senki sem törődött, pusztulásnak indult. Balassi a romos várat a jezsuitákra hagyományozta, de rövid idő után a királyi fiscus birtoka lett, melyet a király gróf Volkénak adományozott.

E család magvaszakadtával a XVIII. Században báró Szluha Ferenc szerezte meg, később Jeszenitzei Jankovics Antalé lett.

Pécskő vár

Salgótarjától keletre, 1,5 km-re emelkedik az 542 m magas Pécs-kő. Már az őskorban megtelepedett itt az ember. A sziklacsúcs környékén 1960-ban Korek József a péceli és bronzkori kultúrához tartozó leletanyagot talált. Pécskő várának történetéről okleveles említés nem maradt fenn. Romját elsőként

Görög Demeter 1802-ben készült térképe jelöli. A helyi hagyomány szerint a Pécskőn egykor rablóvár állt (ez a szájhagyomány ma is elevenen él). Az 1923-ban kezdődő és majdnem egy évtizedig tartó kőbányászat - melynek során utcakönek való bazaltot termeltek ki - az egykor látványos és kb. 30 m magas, un. "Hurka-Pécskő" nevezetű sziklatűt jelentősen megcsonkította. Ekkor készült a szirtre vezető, sziklába vájt lépcsősor. Bár a bazaltbányászat a Pécskőt részben átalakította, Majcher Tamás 1999-ben történt terepbejárásakor mézshabarcos falazatrészeket és sziklába vésett falhelyeket figyelt meg. A hegykúp - hasonlóan a közeli Salgóhoz - alkalmas lehetett kisebb sziklavár építéséhez.

Fekvése folytán uralja a környéket, tiszta időben a Karancs-Medves vidéke, a Mátra és a Cserhát hegyei is jól láthatók innen. Legkönnyebben déli irányból, a Somlyóbánya feletti Pécskő-nyeregből közelíthető meg. A vár területe a korábbi bányászat és egyéb tevékenység miatt erősen bolygatott. A sziklát a kőfejtés oly mértékben átformálta, hogy ma már alig látható rajta a vár némi nyoma.

A hegytetőn található terepalakulatokról - melyek árok vagy sánc maradványaihoz hasonlatosak - nem lehet egyértelműen megállapítani, melyek tartoztak a várhoz, ill. mi köthető a korábban itt zajló bányászkodáshoz. A sziklafal déli oldala előtti térségben talán elővár állhatott, területét jelenleg nagy mennyiségű bányatörmelék és odahordott föld borítja. A vár korának és kiterjedésének meghatározásához a terület pontos felmérése és egy jövőbeli régészeti ásatás adhat támpontot.

Somoskő vár

A várat a tatárjárás után feltehetően az itt birtokos Kacsics nemzetség egyik tagja építhette, de ennek pontos idejét nem ismerjük. Tudjuk, hogy e nemzetségből származó Péter fiai Csák Máté pártjára álltak, és 1310-ben Hollókő, Baglyas, Sztrahora és Somoskő váraikat is neki átadták. Az oligarcha hatalmát Károly Róbert király 1312-ben a rozgonyi csatában megtörte, birtokait és várait, köztük Somoskőt is elvette. A király ez utóbbit 1323-ban kelt oklevelében a Kacsics nembeli Szécsényi Tamás erdélyi vajdának adományozta. Az 1411. Évi osztálykor Szécsényi Tamás és fia Simon birtoka, melyet 1455-ben Szécsényi László Gúthi Ország Mihálynak, 1461-ben pedig Losonczi Albertnek zálogosította el, és az László halála után 1461-ben és 1481-ben királyi adományként szállt e családokra. Ali füleki bég 1574-ben a vár elfoglalására indult, melynek kapitánya az Ungnád Kristóf által kinevezett, de a várvédelemben tapasztalatlan Modolóczy Miklós volt. A török a vár körülvétele után azonban megkezdte az ágyúzást, amitől Modolóczy annyira megrémült, hogy az éj leple alatt kiszökött a várból, így a török kardcsapás nélkül

foglalhatta azt el. Miután Pálffy Miklós és Tiefenbach Kristóf serege 1593 őszén Füleket felszabadította, a sereg egy részét Prépostvári Bálint vezetésével Somoskő és Salgó várat visszafoglalására küldték. Közeledtük hírére a török mindkét várat elhagyta, így azok is a magyarok kezére kerültek vissza. Ungnád Kristóf halála után özvegye, Losonczi Anna, Forgách Zsigmond-hoz ment feleségül, így Somoskő vára is e család birtoka lett. A Habsburg-ellenes küzdelmek során 1605-ben Bocskai István fejedelem csapatai foglalták el, azonban az 1606. évi bécsi béke értelmében királyi birtok lett. A harmincéves háború idején, 1619-ben Bethlen Gábor fejedelemmé, de az 1622. Évi nikolsburgi béke ismét a királynak juttatta vissza. A megrongált vár helyreállítását az 1608-19. és az 1647. évi országgyűlések rendelték el azzal, hogy e munkálatokat a megyék közmunkával végeztessék el. II. Rákóczi Ferenc hadjárata során 1703-ban a vár őrsége a fejedelem mellé állt, és az őrséget harc nélkül adta át.

A szabadságharc bukása után I. Lipót király elrendelte a vár lerombolását, azonban ezt csak részben hajtotta végre zálogbirtokosa, Ráday Pál. Később a báró Péterffy család, utána pedig gróf Stahremberg Antal kapta királyi adományul.

Túramozgalom irányítója: v.Orbán Imre

Telefon: +36/70/942-4410

E-mail cím: bakonyturistaja@googlemail.com

Lakcím:

8523 Egyházaskesző Kossuth Lajos utca 7.

Díjazás: oklevél és jelvény

Díjazás ára: 1.500 Ft amely tartalmazza a díjazás és a postaköltség összegét.